

Motion till riksdagen 2010/11: MJ435

av Åsa Romson m.fl. (MP)

Konsumtionens miljö- och hälsopåverkan utomlands

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utarbeta en samlad strategi inom ramen för miljömålsarbetet för åtgärder som begränsar den svenska konsumtionens miljö- och hälsoeffekter utomlands.

Motivering

Sveriges ekologiska fotavtryck ökar.¹ Trots minskade utsläpp av växthusgaser beräknat på produktion i Sverige så ökar de utsläpp som Sverige bidrar till totalt sett genom konsumtionen. Eftersom det i slutänden är den totala belastningen på planetens ekosystem, inklusive klimatsystemet, som behövs för framtida generationers välbefinnande så måste dimensionen kring ekologiska fotavtryck och konsumtionens påverkan på miljö och hälsa utomlands börjas tas in i arbetet kring miljö kvalitetsmål. Detta har drivits under många år från svenska frivilligorganisationer.

Den svenska utformningen av miljö kvalitetsmål (hädanefter miljö mål) är internationellt ansett framstående som modell för kunskapsbaserad och effektiv övergripande styrning på miljö området. Detta system riskerar nu att vattnas ur, efter att regeringen, istället för att utveckla systemet genom att revi-

¹ WWF, *Living Planet Report* (LPR) 2010 och 2008. I den senaste rapporten, LPR 2010, befinner sig Sverige på plats 13 av de som använder störst ekologiskt fotavtryck. I LPR 2008 hade Sverige plats 18. Det ekologiska fotavtrycket är ett mått på de naturresurser varje person tar i anspråk beräknat på statistik över konsumtion och produktion över hur mycket av planetens förnyelsebara förmåga som behövs för att ta fram allt som vi konsumerar och absorbera avfallet som bildas.

Fel! Okänt namn på

dera och anta nya delmål samt utarbeta av myndigheterna efterfrågade åtgärder, omformat miljömålsarbetet till att bli en politisk prioriteringslista över tänkbara reformer. I stället för delmål om att utsläpp ska ha minskat eller artrikedomen ökat så ska nu i stället bockas av om de åtgärder man beslutat vidta också har genomförts. Tillståndet i miljön skjuts därför i bakgrunden just i en tid när vi verkligen skulle behöva ha det i fokus. Ett sätt att åter sätta tillståndet för miljön i fokus är att tydligare sätta in konsumtionens miljö- och hälsopåverkan utomlands i systemet.

Det nya generationsmål som finns ska innehålla lösning för de stora miljöproblemen i Sverige ”utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”. Hur man skapar rimliga mätmetoder och beskrivningar av målet samt vilka åtgärder som kan och bör vidtas är däremot med systemets nya arbetsmodell ytterst oklar. Vi menar att det i grunden måste ligga en syn på varje människas rätt till utveckling och ianspråktagande av naturresurser för grundläggande behov och varje samhälles rätt och ansvar att förvalta naturresurserna i sin närhet samt vårt gemensamma ansvar för global commons, som internationella havsområden, polarzoner och atmosfären. Att som idag en mindre andel rika personer av jordens befolkning tar i anspråk naturresurser som behövs för utveckling i fattiga delar och samtidigt inrymmer utrymme från framtida generationer är naturligtvis oacceptabelt. Att eftersträva varje människas rättvisa miljöutrymme är ett sätt att lägga grunden för en både hållbar och rättvis global framtid.

Miljömålsrådet konstaterade i sin rapport *Miljömålen – svensk konsumtion och global miljöpåverkan, de Facto 2010* att mätmetoder för konsumtionspåverkan saknas för många områden och de som finns har brister. Kunskapsutvecklingen och redovisningen av denna påverkan behöver därför utvecklas. Men man kan också se att trots att få länder har vågat ställa upp mål för att begränsa konsumtionens negativa påverkan så har många mätmetoder arbetats fram och statistik bildats under lång tid. Avsaknaden av en fullständig bild behöver därför inte betyda att inget kan sägas om trender och rättvisande beskrivningar av problemen kan göras. Parallellt med ökad kunskapsutbyggnad krävs arbete med konkreta åtgärdsstrategier. Miljömålsrådets rapport visar också att det går att arbeta med områden som uppvisar stor påverkan, som t ex bidrag till växthusgasutsläpp, kemikaliespridning och markanvändning för livsmedel. Miljöförbundet Jordens Vänner har i en rapport nyligen också visat på områden där delmål skulle kunna sättas upp och åtgärder utformas². Miljöpartiet beskriver i en annan motion aspekter av utländsk påverkan av den svenska energiproduktionen.

Vad som krävs nu är att länder med stor miljöpåverkan i andra länder med tydlighet visar att man är beredd att ta ansvar för att åtgärda denna del av sin miljöpåverkan. Sverige har en lång tradition av att vara föregångare inom miljöområdet, även om miljöpolitiken under den gångna mandatperioden

² Eklöf, Göran, *Rättvisa Mål – så når vi dit!*, Miljöförbundet Jordens Vänner 2010.

Fel! Okänt namn på

försämrats. Vi har nu möjlighet att stärka och utveckla miljömålsarbetet genom att inkludera vår konsumtions miljöpåverkan så att den följs upp med konkreta mål och åtgärder.

Därför är det både nödvändigt och möjligt att utarbeta en samlad strategi inom ramen för miljömålsarbetet för att begränsa den svenska konsumtionens miljö- och hälsoeffekter utomlands. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna. En sådan strategi bör innehålla förslag på mål, åtgärder och uppföljningsmekanismer.

Stockholm den 27 oktober 2010

Åsa Romson (MP)

Valter Muttr (MP)

Jan Lindholm (MP)

Annika Lillemets (MP)